

Nyitott zsinagógák

תשפ"ט

Budavári imaház

Chábád Keren Or Kulturális Központ és zsinagóga

Vasvári Pál utcai zsinagóga

Óbudai zsinagóga

Mádi zsinagóga és rabbiház

Keszthelyi zsinagóga

Múzeumok
Éjszakája

2019.
június 22.

Az **Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség** a Magyarországon bejegyzett három zsidó egyház (MAZSIHISZ, EMIH, MAOIH) egyike. 1927-ben az addig önállóan működő, sem az ortodox, sem a neológ irányzathoz nem csatlakozó hitközségek megalakították a **Magyarországi Statusquo Ante Hitközségek Országos Szövetségét**.

Ezzel hivatalossá vált az 1877-ben már elismert harmadik zsidó irányzat is. 1950-ben központilag szüntették meg mindhárom önálló hitközségi szövetséget, és hozták létre a magyarországi zsidóságot egyházi mintára tömörítő **Magyar Izraeliták Országos Képviseletét** (MIOK). A 2004-ben megalakult **Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség** az egykori status quo ante hitközségek szellemiségét követve, annak hagyományait elfogadva és ápolva a magyar zsidóságot vallási felemelkedésének támogatását tűzte ki céljául.

Tevékenységeink

A Hitközség több mint kilencezer családdal áll személyes kapcsolatban, és több tízezer emberhez juttatja el az „ősi forrás” üzenetét.

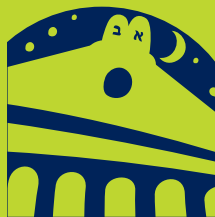
Több száz gyermek és hallgató tanul oktatási intézményeinkben, a **Bét Menachem** - Héber-Magyar Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Bölcsődében, a **Maimonidész** Angol-Magyar Kéttannyelvű Zsidó Gimnáziumban, a **ZSTSZ** - Zsidó Tudományok Szabadegyetemén, valamint a **Milton Friedman Egyetemen**.

Az **Alef Kids Ifjúsági Klub**, az **ATID Ifjúsági Szervezet**, a **Hanna Klub** és a **Pesti Jesiva** közösségi programokkal várja az érdeklődőket.

Könyv- és lapkiadó tevékenységünk keretében jelenik meg az **Egység** havilap és a **Gut Sábész** hetilap, valamint több ima- és tankönyv.

Szociális tevékenységünk kiterjed az **Olajág Otthonokban** való időseklátásra, illetve a **CEDEK EMIH Izraelita Szeretetszolgálat** karitatív munkájára, így a Weiss Manfréd Népkönyha üzemeltetésére is.

Budavári Középkori imaház

IV. Béla 1251-es szabadságlevelének köszönhetően már a 13. századtól kezdve élhettek zsidók Buda területén. Az első zsidónegyed a mai Szent György utca környékén volt, ahol az első zsinagógájukat is felépítették, melyről az 1307-es Képes Krónika is megemlékezik. A legkorábbi, eddig előkerült budai zsidó sírkő 1278-ból való.

Buda második zsidónegyede a mai Táncsics Mihály utcában volt. Az 1461-ben épült nagyzinagóga az utca 23. szám alatti telkén állt – jelenleg eltemetve várja feltárását.

Ezzel szemközt, a 26. szám alatt van egy 14. század végén épült ház, melyben zsidó imaterem működhetett. A mennyezetet két, feltételezhetően a 17. században készített festett kép, illetve szöveg díszíti: egy Dávid-csillag, melybe Hanna imájának egy részletét írták bele, illetve egy kifeszített nyíl, melyben a törói papi áldás szerepel. Az idézetek a keresztény támadásokkal kapcsolatos rettegésre utalnak. Az imaházat valószínűleg szírszefárd zsidók használhatták 1686-ig, mikor a budai zsidókat lemészárolták. Az imaházat az 1964-es feltárásokat követően tették látogathatóvá, és itt alakították ki a középkori budai zsidóságot bemutató kiállítást.

**A sokáig kizárólag
múzeumként
működő imaház 2018
szeptemberétől
visszavette eredeti, imaházi
funkcióját is.
Az imaház élén Faith
Áser rabbi áll.**

**Cím:
1014 Budapest,
Táncsics Mihály utca 26.**

Chábád Keren Or Kulturális Központ és zsinagóga

Budapest szívében, a Károly körút 20. szám alatt található a modern Keren Or központ. Itt zsinagóga is működik, amely kedvelt találkozóhelye a Magyarországon élő izraeliek közösségének.
Élén Raskin Smuel rabbi áll.

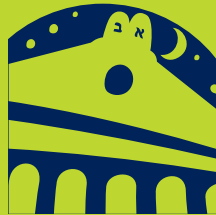
A Keren Or központ otthont ad az EMIH központi irodáinak, felnőttoktatási tantermeknek és kulturális rendezvényeknek. A központban továbbá judaika- és könyvesbolt található, valamint itt kap helyet a Zsidó Tudományok Szabadegyeteme is.

Zsidó Tudományok Szabadegyeteme

2003-ban alakult a Zsidó Tudományok Szabadegyeteme (ZSTSZ) azzal a céllal, hogy színvonalas keretek között nyújtson lehetőséget a zsidó tudományok megismerésére minden olyan felnőtt érdeklődő számára, akinek nem adódott meg a lehetőség, hogy a zsidó tudományokban magas szinten elmélyedjen. A ZSTSZ olyan átfogó tanfolyamokat, szemináriumokat szervez, amelyek a zsidó gondolkodást eredeti, autentikus formájában ismertetik meg a hallgatókkal. Az intézménynek nem a diplomaosztás a fő célja, sokkal inkább egy mindenki számára nyitott egyetem kialakítása, ahol a tanulási módszer lényege a téma vitával és közös beszélgetéssel történő megértése, elemzése. Az évközi szemeszterek heti kétszer két órában, a nyári intenzív szemeszter pedig két héten át minden nap nyújt lehetőséget az érdeklődők számára, hogy elmélyedjenek a klasszikus zsidó tanokban. A tematikában szerepel egy-egy kiválasztott témakör (szokás, szertartás, fogalom) történetének, bibliai megjelenítésének, filozófiai és misztikus hátterének, illetve gyakorlati megjelenésének áttekintése. A Szabadegyetem hallgatói elsősorban a fiatalabb korosztályból kerülnek ki, de kortól függetlenül minden hallgatót szívesen látnak. Megnyitásával egyidejűleg a Szabadegyetem tankönyvsorozat is indított A Zsidó Tudományok – Fejezetek a klasszikus forrásokból címmel.

Cím:
1052 Budapest,
Károly krt. 20.
Tel.: +36 1 268 0183

A rejtett Vasvári Pál utcai zsinagóga

A lakóházak közé ékelte épületet 1887-ban emelték, a Budapesti Talmud Egylet (Sász Chevra) számára. Az Egyletet 1842-ben alapította Fleischman Ede és Taub Gusztáv, azzal a céllal, hogy „talmudi és bibliai előadások tartásával a hagyományokat, az elhunyt tagok és alapítványozók emlékét kádís ima mondásával ápolja.” Ehhez az Egylet fenntartott egy tanintézetet, ami imaházul is szolgált, valamint az ekkor már 2000 kötetet számláló könyvtárnak is otthont adott. Meghívott előadóként a kor számos kiemelkedő talmudistája működött közre a Egylet munkájában. A hallgatók számának növekedése miatt új tantermet építettek a Vasvári Pál utcai épületben. A kétszintes zsinagógát Fellner Sándor tervei alapján építették, neogótikus és neoreneszánsz stílussal. A zsinagóga összeköttetésben állt az udvart U alakban körbefogó lakóházzal, ahol a Talmud Egylet tagjai, és a zsinagóga rabbijai éltek. A zsinagóga egykori tagja, a 107 éves korában elhunyt Somogyi néni elmondása szerint az első emeleti rabbilakásból közvetlenül lehetett a zsinagógaépületbe jutni. A jelenlegi konyha helyén pedig a szukkoti sátor helye volt: a mennyezetet csigákra szerelt kötelekkel lehetett elmozdítani. A világháború után a közösség egyre zsugorodott, az épület pedig nagyon rossz állapotba került. A rendszerváltás óta több felújítási munka is zajlott: 1990-ben átfogó renováláson esett át, 2004-ben felújították a padokat, 2011-ben megújult, és díszburkolatot kapott az udvar, valamint belső felújítási munkák keretében korszerűsítették a villanyhálózatot és a mellékhelyiségeket.

A pesti városrész egyik legrégebbi zsinagógája 1887-ban épült. A háború előtt a zsinagógát körülölelő épületben működött a Budapesti Talmud Egylet, a rendszerváltás óta pedig Magyarország egyetlen hagyományos „Talmudi Főiskolájának”, a Pesti Jesivának ad otthont.

A zsinagóga élén a magyarországi Chábád mozgalom vezetője, Oberlander Báruch rabbi áll.

Cím:
1068 Budapest,
Vasvári Pál u. 5.
Tel.: +36 342 1328

Óbudai zsinagóga

Budapest második legrégebbi, ma is működő zsinagógája egyben az újjáéledő magyar zsidó közösség szimbóluma is. Egy olyan hely, ahol a közösség tagjai nem érték be kevesebbel, mint azzal, amit a kerület gazdag történelme diktált számukra: elkezdtek újrarajzolni Óbuda zsidó arcát, amely a szocializmus évtizedeitől kezdve csaknem feledésbe merült.

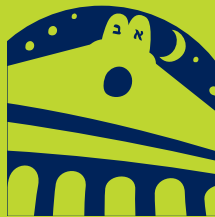
A zsinagóga rabbija, egyben az EMIH vezető rabbija: Köves Slomó.

Óbuda területén sírkövek tanúsága szerint már a 3-4. században is éltek zsidók. Így a magyarországi zsidóság bölcsőjének tekinthetjük Óbudát és a jelenlegi Lajos utca, régen Zsidó utca környékét. A 18. század elején kaptak engedélyt a zsidók az első templom építésére. Az új, ma is álló zsinagógát Landherr András Tervei alapján építették 1820–1821 között. A II. világháborúban a németek barbár pusztításai nem kímélték e művészi emléket sem. Az 1970-es években az MTV alakított ki az épületben stúdiót. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség, és a Chábád Lubavics Mozgalom 2010-ben kezdte meg a felújítási munkákat a közösség segítségével. Az őszi nagyünnepeket már a zsinagógában ünnepelték. Köves Slomó rabbi és közössége folyamatosan szépíti a zsinagógát, hogy a 200 éves épület méltó fényében ragyoghasson, de a 21. századi igényeket is kielégíthesse.

A zsinagógában heti rendszerességgel jön össze a közösség imádkozásra, ünneplésre, kulturális- és gyermekprogramokra, közös tanulókörökre. Péntek esténként tanulás, közös Isten-tisztelet és szombatfogadás, szombat délelőttönként tanulás, közös istentisztelet és kidus, vasárnap délelőttönként pedig gyermekoktatás és tanulás zajlik. Hétköznap kedd esténként női klub és előadás, a csütörtöki napokon a férfiak számára tanulás és előadás kap helyet.

Cím:
1036 Budapest,
Lajos u. 163.
Tel.: +36 30 396 9020

Zsilip

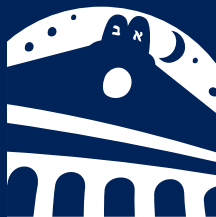
A helyszín Újlipótváros, azaz Budapest XIII. kerületének a Duna-part, a Nagykörút, a Váci út és a Dráva utca által határolt része. Budapestnek olyan különleges környékéről van szó, amely mind a mai napig megőrzött valamit kisvárosias jellegéből. A városrész tradicionálisan erős és élő zsidó identitását számtalan folyóirat, honlap és fesztivál reprezentálja.

Az EMIH 2015-ben fogalmazta meg egy új budapesti zsinagóga építésének igényét. Azóta kereste a megfelelő helyszínt a belvárosban. Mára eldőlt, hogy a Holokauszt óta létesülő első jelentős budapesti zsinagóga Újlipótvárosban lesz. A választás egy patinás Duna-parti háztömb aljában régóta üresen álló, nagyszerű fekvésű földszinti ingatlanra esett. A 2500 m²-es terület kiválóan alkalmas egy kortárs zsidó közösségi központ kialakítására. A ZSILIP nevet kapó új központ megállítja a járókelőt, egybegyűjti a zsidó kultúra iránt érdeklődőket és felduzzasztja a közösséget. A zsinagóga mellett több funkciót is magába foglaló intézmény mindenki számára nyitott. A ZSILIP nemcsak a lokális zsidó közösség számára épül, hanem egész Budapestnek új kedvenc helye lehet. A központ cukrászdával, zenével, színházi előadásokkal és gyerekprogramokkal várja a látogatókat.

A zsinagóga imateréhez kapcsolódnak a közösség életét szervező és gazdagító programokat kínáló terek: étkező konyha, oktatási egységek, gyermekfoglalkoztató, irodák, vendéglakások. Így a ZSILIP közösségi központtá a zsidó hagyományokon keresztül közösségi központtá válhat a környékbeli lakosok számára.

Hetven év elteltével ismét jelentős zsinagógával gazdagodik a főváros. Az új, zsinagógaként és közösségi színtérként is működő központ az Újlipótváros nagy múltú, Duna-parti ingatlanában, az egyik Palatinus-házban kap helyet. A kerületben és a környéken élő zsidóság végre a jelentőségéhez mért, pezsgő közösségi térrel lesz gazdagabb. A központ vezetője: Glitzenstein Sámuel rabbi.

Cím:
1134 Budapest,
Újpesti rakpart 1.
Tel.: +36 342 1328

Mádi zsinagóga és Rabbiház

A mádi Rabbiház és a zsinagóga a település északkeleti, dombos részén, a Rákóczi útról nyíló keskeny bejárótól nyugat felé indulva található. A helytörténeti irodalomban az épületet nemcsak a nagy tudású rabbik egykori lakóhelyeként, hanem a zsidó vallási tanulmányok, a jesiva színhelyeként is említik.

Valószínűleg 1795-ben épült fel a gyönyörű, copf stílusú zsinagóga, ami több mint 150 éven keresztül szolgálta a mádi zsidókat. Építését két gazdag család, a Brener és a Teitelbaum testvérek finanszírozták, akik mint borkereskedők telepedtek le Mádon.

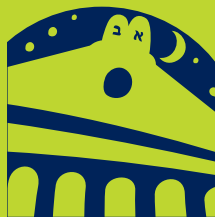
A zsinagóga belső térkialakítása lengyelországi hagyományokat követ. Ritkaság, hogy megtalálható az eredeti, falba épített persely és a kézmosó medence is. A nők külön bejáraton közelíthették meg a számukra fenntartott karzatot.

A központi teret a négy, hatalmas oszlopon fekvő kilenc boltszakasz fedi, itt van a függönyös tóraszekerény és tóraolvasó asztal is. A középső négyszög körül két oszlopban padokat helyeztek el, ahol kényelmesen 130 ember fér el. A falakat bibliai szövegű kártusok díszítik, valamint egy márványtábla, ami a II. világháború idején meggyilkolt háromszázharminchat mádi zsidó emlékét őrzi.

Az imaterem előterében kis helytörténeti kiállítást találunk. Az egész világon mindössze néhány zsinagóga maradt meg ebből a korból, és közöttük a mádi talán a legszebb. Szerepel a „Világ legszebb 100 zsinagógája” című, Amerikában megjelentetett könyvben is.

Cím:
3909 Mád Táncsics u. 38.
Rabbiház:
Rákóczi út. 75.
Tel.: +36 47 588 278

Keszthelyi zsinagóga

Keszthelyen az első zsinagóga, valamint a mellette álló rabbi-lakás 1780 körül épült a korábbi imaház helyén. Az építkezést maga Festetics gróf kezdeményezte, és Hofstädter Kristóf uradalmi építészét bízta meg a tervek elkészítésével, aki egyebek mellett a család kastélyát is megálmodta. A zsinagóga és maga a zsidó fertály egy árkádos, L-alakú épület, az úgynevezett Pethő-, vagy Goldmark-ház udvarán keresztül közelíthető meg.

Belső terét három oldalról veszi körül az öntöttvas oszlopokkal alátámasztott női karzat. Építésének első időszakát, a klasszicizmus építészeti formáit a zsinagóga oldalhomlokzati és keleti fala őrzi. Az öreg fűzfa árnyékában megbújó újabb zsinagógát 1852-ben építették fel klasszicista stílusban, mely végül 1894-ben nyerte el mostani formáját, ekkor helyezték át a bimát középről a frigyszekrény elé, és ekkor bővítették a karzatos U-alakúra.

Az 1800-as évek elején ebben, az eredetileg az uradalomhoz tartozó épületben élt a Festeticsek szolgálatában álló Goldmark család. Itt született 1830. május 18-án Goldmark Károly zeneszerző. A zsinagóga mellett áll a téli imaterem és az iroda a rabbi lakás alatt. Ma a homlokzat előtt komor, fekete márvány obeliszk emelkedik, mely tudtul adja, hogy 1944-ben itt volt a gettó, ahonnan a zsidókat először Zalaegerszegrre hurcolták, majd onnan Auschwitzba deportálták. A hírhedt haláltáborban nyolcszázhuszonkilenc keszthelyi lakost végeztek ki. A zsinagóga felújításokon esett át a 30-as években, 1945-ben és 1967-ben, majd 1993-ban. Ezután 1995. július 7-én Göncz Árpád köztársasági elnök jelenlétében Raj Tamás főrabbi felavatta ismét zsinagógánkat.

A Pethő- vagy Goldmark-ház udvarának végében áll a belső felújításra váró zsinagóga. A Pethő-sarki zsidóház helyén épült 1780 körül Hofstädter Kristóf terve alapján a zsinagóga, amit 1852-ben átalakítottak, majd 1894-ben eklektikus homlokzattal bővítettek. A homlokzat előtt komor, fekete márvány obeliszk emelkedik a Holokauszt mártírjainak emlékére

**Cím:
8360 Keszthely,
Kossuth L. u. 20.
Tel.: +36 30 396 9020**

Programok

Keren Or Központ

A zsinagóga bemutatása
óránként.

Filmes összeállítás a
magyarországi zsinagógákról.

“Kérdezd a rabbit” stand,
ahol bármilyen kérdés
feltehető.

“Írasd le a neved a Tóra
betűivel!”
– Tóratekercs bemutatása

Kóser ételek kóstolója.

A középkori Budavári imaház

Idén az elsők között
látogathatják meg az
újjászületett zsinagógánkat.

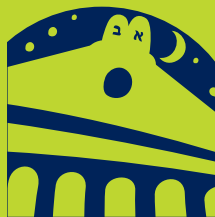
A felújított zsinagóga
bemutatása óránként.

“Kérdezd a rabbit” stand,
ahol bármilyen kérdés feltehető.

Zsinagógai kegytárgyak
bemutatása.

Kóser ételek kóstolója.

Programok

Óbudai zsinagóga

A felújított zsinagóga
bemutatása óránként.

Filmes összeállítás a
magyarországi zsinagógákról.

“Kérdezd a rabbit” stand,
ahol bármilyen kérdés
feltehető.

Tudáshalom kiállítás részlet:
hazai zsidóság kulturális és
tudományos eredményei.

Kóser ételek kóstolója.

Kántor koncert

Vasvári Pál utcai zsinagóga

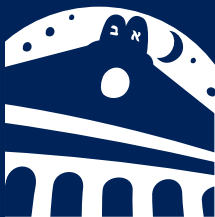
A zsinagóga
bemutatása óránként.

Filmes összeállítás a
magyarországi zsinagógákról.

“Kérdezd a rabbit” stand,
ahol bármilyen kérdés
feltehető.

Zsinagógai kegytárgyak
bemutatása

Kóser ételek kóstolója

R a b b i a b u s z o n

A Múzeumok Éjszakája „Nytott Zsinagógák” program elemeként június 22-én, szombat este, illetve éjszaka az EMIH szervezésében 4 budapesti zsinagóga között egy különleges buszjárat fog közlekedni. A járat 23:00-kor és 23:30-kor indul. Gyülekező minden esetben a Keren Or Központban (1052 Budapest, Károly krt. 20.), és mind a négy fővárosi helyszínt érinti.

Igazán különlegesség, hogy a buszon – az este egy részében – Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija is jelen lesz, és autentikus idegenvezetést nyújt az érdeklődők számára.

Útvonal:

Keren Or Chábád Központ – Vasvári Pál utcai zsinagóga – Budavári Imaház – Óbudai Zsinagóga – Keren Or Chábád Központ

A buszjáratra a posta@zsido.com címen lehet előzetesen regisztrálni.